

Prevention

In de laatste fase van Pauls 30-jarige carrière als universitair docent Engelse en Amerikaanse letterkunde op de Universiteit van Amsterdam, groeide het verlangen om vrijwilligerswerk te gaan doen. 'I felt guilty' en beseftte dat ik iets terug moest geven aan de Nederlandse maatschappij.' In 1975 kwam de Amerikaan wegens de liefde voor een Nederlandse naar ons land en is gebleven. Paul vergelijkt zijn vurige vrijwilligerswens met de kinderwens van een jonge vrouw, 'alleen wist ik nog niet wat me zou aanspreken 'you know'. Bejaarden bezoeken en boodschappen doen voor zieken vond de docent Engels 'too boring', totdat hij op een goede dag een advertentie las van Stichting Vrij om gevangenen te gaan bezoeken. 'That's exciting!', juichte Paul enthousiast.

Amerikaanse tongval

'Ik vond dat mijn Nederlands in de loop der jaren dermate was 'developed' what's the Dutch word for that?, dat ik mezelf voldoende in staat achtte om met Nederlandstalige gevangenen te gaan praten', vertelt Paul met een Amerikaanse tongval. Maar zo nu en dan mag de vrijwilliger ook nog een woordje in zijn moedertaal wisselen. Zo bezocht hij een aantal jaren geleden eens een jonge Amerikaanse gedetineerde die in afwachting van zijn voorgeleiding vast zat in de Bijlmerbajes. 'Het was een ontwikkelde en intelligente jongen die gestudeerd had op de universiteit, maar door verkeerde vrienden en keuzes in de problemen was geraakt', aldus Paul. De exacte reden heeft de jongen nooit verteld, maar Paul vermoedt dat het iets met drugs te maken heeft. De ouders van deze Amerikaan wisten niet dat hun zoon gevangen zat in het buitenland. Hij hield zijn moeder voor dat hij op wereldreis was. Wanneer hij haar vanuit de bajes belde, loog hij telkens in een ander land te zijn. Paul vindt deze leugen heel ironisch, omdat het zo in contrast staat met enerzijds zijn intelligentie en anderzijds zijn uitgesproken onvermogen om zijn verantwoordelijkheid in te zien, waartoe zijn foute levenskeuzes hem hadden gebracht. 'Hij 'refused' een reis te maken in zijn eigen ontwikkeling omdat hij daar ook vast zat.' De Amerikaanse gevangene legde alle schuld bij de ander neer en vond het een rechtelijke dwaling van de Nederlandse staat dat hij gevangen zat. De docent wees hem erop dat je weldegelijk verantwoordelijk bent voor de vrienden die je uitkiest: 'You cannot touch pitch without becoming defiled!'

Bullshit

Ondanks de wijze 'lessen' die Paul aan de gedetineerden geeft, leeft hij niet in de illusie met één bezoektje in de week hen ook daadwerkelijk te kunnen veranderen. 'That's absolutely bullshit!' De vrijwilliger vindt het veel te hoogdravend dat mensen denken dat je zomaar het gedrag van mensen kunt bijsturen door een paar gesprekken in de bezoekersruimte. Het enige dat je volgens Paul als vrijwilliger kunt doen, is hen een gevoel van eigenwaarde geven door er voor ze te zijn. 'Als onbevooroordeelde vrijwilliger die hun niet het gevoel geeft een crimineel te zijn, lenig ik slechts het gevoel van eenzaamheid voor een uurtje.' Met deze intentie bezocht Paul ook een oudere Nederlandse man die vast zat omdat hij zich dermate bedreigd voelde dat hij iemand met een mes in zijn buik had gestoken. 'Het frappante was dat deze man ook universitair was opgeleid en dus niet dom was. Maar er zat overduidelijk een fundamenteel steekje aan hem los. Door zijn paranoia was hij onberekenbaar en levensgevaarlijk.' De man kreeg dan ook niet voor niets tbs opgelegd. Dit soort mensen zijn volgens Paul niet te veranderen. 'Maar door ze te bezoeken laat je ze niet zitten. Het gaat immers om het contact van een gesprek van mens tot mens.'

Geloofsfanatica

De meest 'onverbeterlijke' gevangene die Paul ooit heeft bezocht is een geloofsfanatica die het als haar goddelijke opdracht zag een bordeel in lichterlaaie te zetten, om zodoende de prostituees te redden van het hellevuur. 'Zij geloofde daadwerkelijk dat ze van God de missie had gekregen om prostituees te bekeren', vertelt Paul hoofdschuddend. De vrouw was doelbewust naar één van de grote steden verhuisd om een vriendin van de hoertjes te worden en zo hun vertrouwen te winnen. Maar de realiteit leerde dat de vrouwen van lichte zeden niet te overtuigen waren van de blijde boodschap. Paul: 'Ze kwam tot het besef dat ze als geloofsridder had gefaald deze vrouwen te bevrijden uit de gevangenis van de prostitutie.' Toen de prostituees op een dag niet thuis waren, heeft ze besloten tot haar 'heldendaad,' namelijk het bordeel in de fik te steken. 'Ze vertelde me dat ze absoluut geen spijt had, omdat ze van mening was dat prostitutie een zonde is en dat ze met de brandstichting een beroep had gedaan op een hogere wet, om zo het kwaad te bestrijden.' Ook deze gevangene was volgens Paul erg intelligent, maar toonde geen enkel berouw over haar criminele daad. De vrouw reageerde op haar straf door te zeggen: 'Dit is de prijs die ik hiervoor moet betalen en daar ben ik toe bereid.' Op de vraag of je dergelijke onverbeterlijke mensen maar niet beter kunt laten zitten, reageert Paul met de volgende vergelijking: 'Stel, je hebt twee mensen die honger lijden. De eerste buiten zijn schuld om en de tweede door zijn eigen schuld. Is dat een gerechtvaardigde reden om de eerste niet en de tweede wel honger te laten lijden?' Het antwoord is volgens de vrijwilliger dat ook mensen die door hun eigen toedoen honger lijden geholpen dienen te worden in een beschaafd land als Nederland. 'Anders ben je geen beschaafd land.'

One ounce of prevention

Volgens Paul is het Nederlandse gevangeniswezen een hopeloos ouderwets en achterhaald systeem uit de negentiende eeuw. Hij stelt dat het geld dat de Nederlandse regering in de gevangenissen stopt dweilen is met de kraan open, want gedetineerden zijn producten van een verkeerde opvoeding, onvoldoende scholing en falende jeugdzorg. 'Omdat de samenleving weigert te betalen voor vroegtijdige en effectieve interventie, zitten wij nu met een groeiende gevangenispopulatie', aldus de gevangenenbezoeker. De besparing op jeugdzorg is in wezen geen besparing, want de rekening wordt later betaald. Paul pleit dan ook voor *preventie*, waarvan de rekening op lange termijn veel goedkoper is, dan een 'uitgestelde betaling' die altijd duurder uitvalt dan verwacht. 'One ounce of prevention is worth a pound of cure!'